

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Світлана Корабльова *Пошук роботи під час війни* 22.03.2022. URL: <https://infokava.com/uk/75656-poshuk-roboti-pid-chas-vijni.html>
2. *Где и как найти работу в Украине во время войны: вакансии, полезные ссылки* 17.03.2022 URL: <https://tsn.ua/ru/ukrayina/yak-znayti-robotu-pid-chas-viyni-scho-shukati-vakansiyi-ta-resursi-2010688.html>
3. Валерія Рабінович *Робота під час війни в Україні. Де і як шукати* 27.03.2022. — URL: <https://www.nta.ua/roboata-pid-chas-vijny-v-ukrayini-de-i-yak-shukaty/>

УДК: 657.6.012.16

Пугаченко О.Б.

к. е. н., доцент, Центральноукраїнський національний
технічний університет

Бандурко Д.В.

здобувач вищої освіти,
Цentrальноукраїнський національний технічний університет

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУДОВОГО ЕКСПЕРТА ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ. ОПОДАТКУВАННЯ І ЗВІТНОСТІ

З моменту виникнення судової експертизи і на всіх етапах її розвитку в ній вбачали важливий інструмент правосуддя, необхідний для правильного вирішення справи як на етапі розслідування, так і під час розгляду в суді, а експерта вважали науковим свідком [1, с. 116].

Судова експертиза — це дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду [2]. На законодавчому рівні виділяють судово-економічні експертизи трьох видів: експертиза документів бухгалтерського обліку, оподаткування і звітності; експертиза документів про економічну діяльність підприємств й організацій; експертиза документів фінансово-кредитних операцій [3].

У сучасних умовах значна кількість суб'єктів господарювання та звичайних громадян стають учасниками судового розгляду з найрізноманітніших приводів — від простих адміністративних спорів до кримінальних справ про нанесення суттєвого матеріального збитку.

Як правило, в подібних ситуаціях кращим варіантом захисту в судовому процесі є проведення економічної експертизи кваліфікованим спеціалістом [4, с. 208]. Наразі, розглядаючи справи про економічні злочини, але не маючи спеціальної фінансово-економічної освіти, судді ставляться до висновків експертів-економістів з великою повагою, а тому, якісна робота судового експерта має бути для нього пріоритетом і основною складовою діяльності.

Судово-експертна діяльність в Україні здійснюється на принципах законності, незалежності, об'єктивності і повноти дослідження. За порушення означених принципів судовий експерт має нести відповідальність згідно чинного законодавства.

Відповідальність судових експертів визначається Кримінальним процесуальним кодексом України, Цивільним процесуальним кодексом України, Господарським процесуальним кодексом України, Кодексом адміністративного судочинства України, Кодексом України про адміністративні правопорушення, Митним кодексом України, Законами України «Про судову експертизу», «Про виконавче провадження», іншими нормативно-правовими актами з питань судово-експертної діяльності та Інструкцією про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень [3].

Стаття 14 «Відповідальність судового експерта» Закону України «Про судову експертизу» визначає, що судовий експерт на підставах і в порядку, передбаченими законодавством, може бути притягнутий до юридичної відповідальності.

У Законі України «Про виконавче провадження», зокрема у статтях 14 «Учасники виконавчого провадження та особи, які залучаються до проведення виконавчих дій», 20 «Участь експерта, спеціаліста та суб'єкта оціночної діяльності-суб'єкта господарювання у виконавчому провадженні», 23 «Відводи у виконавчому провадженні» передбачено участь експерта. Пунктом 5 статті 20 визначено, що експерт несе кримінальну відповідальність за відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків під час здійснення виконавчого провадження, надання завідомо неправдивого висновку під час здійснення виконавчого провадження, про що він має бути попереджений виконавцем. Збитки, завдані сторонам внаслідок видачі завідомо неправдивого висновку, підлягають відшкодуванню в порядку, встановленому законом.

Пункт 2.4 розділу II «Права, обов'язки та відповідальність експерта» Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та

експертних досліджень декларує, що за надання завідомо неправдивого висновку, за відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків, а також за розголошення даних, що стали йому відомі під час проведення експертизи, експерт несе кримінальну відповідальність згідно з чинним законодавством. За злісне ухилення від явки до органів досудового розслідування або суду експерт несе адміністративну відповідальність згідно з чинним законодавством. За допущені порушення під час проведення експертизи, що не тягнуть за собою кримінальної чи адміністративної відповідальності, експерт може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності згідно з чинним законодавством. У разі завдання своїми діями майнової шкоди під час проведення експертизи експерт несе матеріальну відповідальність згідно з чинним законодавством.

У пункті 5 розділу II «Права й обов'язки судового експерта» Інструкції про особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах, прописано, що «за наданий висновок судовий експерт відповідає згідно з чинним законодавством України».

Стаття 70 «Відповідальність експерта» Кримінального процесуального кодексу України передбачає, що за завідомо неправдивий висновок, відмову без поважних причин від виконання покладених обов'язків у суді, невиконання інших обов'язків експерт несе відповідальність, встановлену законом.

У Цивільному процесуальному кодексі України є стаття 72 «Експерт», проте, окремого визначення його відповідальності не передбачено. Аналогічна ситуація спостерігається у статті 69 «Експерт» Господарського процесуального кодексу України, у статті 68 «Експерт» Кодексу адміністративного судочинства України. У редакції 2013 року, дані норми були [5, с. 243-247]. Це пов'язано із прийняттям 03.10.2017 р. Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів», який узгодив норми цих процесуальних кодексів у частині експертів уніфікувавши їх.

Статті 327 «Залучення спеціалістів та експертів для участі у здійсненні митного контролю», 497 «Особи, які беруть участь у провадженні у справах про порушення митних правил», 502 «Експерт», 515 «Експертиза та висновок експерта», 516 «Порядок призначення експертизи», 517 «Одержання проб та зразків для прове-

дення експертизи» Митного кодексу України хоч і встановлюють можливість залучення судового експерта при здійсненні митного контролю, а МКУ містить окрему главу 50 «Митні експертизи» (статті 356 «Взяття проб (зразків) товарів», 357 «Операції із взятими пробами (зразками) товарів»), проте, вимоги щодо відповідальності експерта не передбачаються. Крім того, у статті 515 «Експертиза та висновок експерта» вказано, що зазначена експертиза не є судовою експертизою.

Натомість, статтею 84 «Проведення експертизи під час здійснення податкового контролю контролюючими органами» Податкового кодексу України визначено, що експертиза проводиться у разі, коли для вирішення питань, що мають значення для здійснення податкового контролю, необхідні спеціальні знання у галузі науки, мистецтва, техніки, економіки та в інших галузях. Також зазначено, що за надання завідомо неправдивого висновку експерт несе відповідальність відповідно до закону.

Отже, загальні вимоги щодо відповідальності судових експертів з економічних питань визначено Законом України «Про судову експертизу» та Інструкцією про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень. Окремі особливості відповідальності експертів-економістів передбачено у відповідних процесуальних кодексах та профільному законодавстві з питань бухгалтерського обліку, оподаткування та звітності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Пугаченко О.Б., Косенко С.С., Бабій М.В. Організація проведення судових експертиз та експертних досліджень з економічних питань. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2021. № 6 (39). С. 115-130
2. Про судову експертизу : Закон України від 25 лют. 1994 р. № 4038-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12/conv#Text> (дата звернення: 04.05.2022)
3. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : Наказ М-ва юстиції України від 08 жовт. 1998 р. № 53/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text> (дата звернення: 04.05.2022)
4. Пугаченко О.Б. Процесуальні вимоги призначення та проведення економічних експертиз. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2014. вип. 26. С. 207-215

5. Пугаченко О.Б. Вимоги процесуального законодавства в частині участі експерта при проведенні судової експертизи з економічних питань. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету: Економічні науки*. 2013. Вип. 24. С. 340-348

УДК 338.242

Пугачов В.М.

старший науковий співробітник, ННЦ «Інститут аграрної економіки»

ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА В СИСТЕМІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Реалізація стратегічних цілей державної політики щодо забезпечення входження України у світовий та європейський економічний простір потребує перегляду теоретичних і практичних положень стосовно формування підприємницької моделі зеленої економіки. Адже для виживання і розвитку бізнесу в сучасних умовах необхідним є перехід до зеленої економіки, тобто економічної діяльності щодо виробництва, розподілу та споживання товарів, яка сприяє підвищенню добробуту людей, але не призводить до значних екологічних ризиків чи екологічного дефіциту [1].

Зелена економіка є низьковуглецевою, ресурсоефективною та соціально-інклюзивною. Ця економічна діяльність дозволяє скоротити викиди вуглецю і забруднення, підвищити ефективність використання ресурсів, насамперед енергетичних, унеможливити втрату біорозмаїття. Для переходу до зеленої економіки пропонується широкий спектр інструментів. Дорожньою картою заходів, які перетворюють Європейський Союз та його бізнес на ефективну, стійку та конкурентоспроможну економіку є Європейський Зелений Курс (European Green Deal). Його ключовими напрямками є чиста енергія, кліматична дія, будівництво та реновація, стійка промисловість, стійка мобільність, зменшення забруднення довкілля, біорозмаїття, стійка аграрна політика. Для суб'єктів господарювання країн-членів Європейського Союзу зелена економіка є важливим елементом щодо забезпечення енергобезпеки та самозабезпечення ресурсами.

Формування бізнес моделі зеленої економіки є глобальним процесом, який включає питання міжнародної торгівлі та забезпечення міжнародних ланцюгів поставок товарів. Завдяки зниженню негативного впливу на навколишнє середовище та можливості